

الابتحاد الإسلامي العالی
للنظمات الطلابیة

چتون تویر دہ کی؟ "الفنیات"

محسن جوامیر

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

**IN THE NAME OF ALLAH
THE MERCIFUL THE COMPASSIONATE**

تعليم الصلوة

(الفتيات)

محسن جوامير

باللغة الكردية

الابحاث والادبيات العالي
للنظريات الطلابية
١٤٠٥ هـ - ١٩٨٥ م

چتون لوٲر ده كه مى ؟

محن جوامٲر

الطبعه الاولى

I.I.F.S.O.

1405 A.H. — 1985 A.D.

كيف تصلين ؟

رسالة وباللغة الكردية تعلم الطفل والطفلة

كيفية الصلاة . .

دیاری بی بو :

★ نه و کیرۆلانهی تازه به تازه چه که ره ده که ن
و تازه یش چاو هه لده کلۆفینن و گه ره کیانه
هه ر له له ئیستاوه خوای مه زن بناسن و نه و
نه ر که سروشتی یه ی له نه ستۆیانه به رامبه ر
به خوا ، به و په ری شانازی یه وه به جی ی
بگه یه نن .

★ نه و حورمانه ی ته نانه ت ئیسلام ده زانی
چۆنی حورمه ت گرتوون .

- ووتەيەك -

ئەوۋەي راستى بىي ئەركى ھەرە مەزنى ھەر
يەكى لە ئىمە ، چ داىك ، چ مامۇستا ، چ رۆشنىبىر ،
چ نووسەر ، لەوۋەدايە سەرچەم ھاو كارى بىكەين
و بە شىۋەيەكى سەلبى و . ناراستانە پەرور
دەيان نەكەين و ھەمىشە بىانخەينە گۆشەي
قورئانەوۋە ، تاخاۋەنى قورئانەكە بەزەيى خۆي
پىيان بىتەوۋە دەستى بەزەيى و بە خىندەيى
خۆي بەسەريان دابىنى . . منىش والە گۆشەي
نويژەوۋە و لە مېجرابى تەودادەستى كۆرپە گانمان
دەگرم و سەريان ماچدەكەم و ئوخەيان بۆ دەلیم .

خواش لە ئىسلامتان نەكە

جوامىر
ھەولير

دهست نوٲٲر

شوشتنی چه ند به شیکی تایبه تی یه له له شی
مرؤقی موسولمانا.. نه مهش بو نه م بهسته یه تا
موسلمان به خاوینی یه وه بچٲته به ردهم خوای
خویه وه و قسه ی له له لا بکا . پیغه به ریشمان
دروودی خوای له سه رابی نه رموویه تی که نوٲٲر
بی دهست نوٲٲر نابی و دروستیش نی یه .

دهست نوٲٲر شوشتنیش لایه نی فرهزی هه یه و
لایه نی سوننه تیشی هه یه . نه گه ر فرهزه کانی لی
نه یه نه جی دهست نوٲٲره که به تاله ، به لام به به جی
نه هیئانی سوننهت به تال نابی .

نه وه ی له دهست نوٲٲر شوشتندا فرهزه

- ۱ - نی یهت هیئان .
- ۲ - شوشتنی هه موو ده موچاو .
- ۳ - شوشتنی هه ردوو دهست له گه ل هه ردوو
ئانیشکه کانا .

- ۴ - تهر کردنی به شیکی سهر (مهسحی سهر) .
 ۵ - شوشتنی ههردوو پی له گه ل ههردوو
 گوزینگه کانا (قوله پیکان) .
 ۶ - نهوانه‌ی سهره‌وه ده‌بی یه‌ک له‌دوای یه‌کابین .

نه‌وه‌ی له‌دهست‌نو‌یژ

شوشتن‌دا سوننه‌ته

- ۱ - ناولی هیئانی خوا ، واتا گوټنی : بسم الله
 الرحمن الرحيم .
 ۲ - به‌کار هیئانی سیواک .
 ۳ - شوشتنی ناو له‌پ و ناو په‌نجه‌کانی دهست
 وپی .
 ۴ - ناو له‌دهم و لووت وهر کردن .
 ۵ - هیئانی دهستی تهر به‌هه‌موو سهردا (مهسح
 کردنی هه‌موو سهر) .
 ۶ - هیئانی دهستی تهر به‌ناوه‌وه و دره‌وه‌ی
 گو‌یچکه‌دا .

۷ - شوشتنی ئەندامەکانی دەست نوێژ (سێ جار) .

۸ - شوشتنی ئەندامی راست بەر لە ئەندامی چەپ .

ئەوهی که دەست نوێژ دەشکێنی

هەر یه کێ له مانه‌ی خوارهوه رووبدا دەست نوێژی پێ دەشکێ : -

۱ - ئەوهی له پش و پیشی مروقا دێته دەر هوه .

۲ - له خۆ چوون .

۳ - نووستن ، بهلام ئەگەر هاتوو قنگی مروف به باشی له زه ویدا دامه‌زرا بوو، ئەوه ناشکێ .

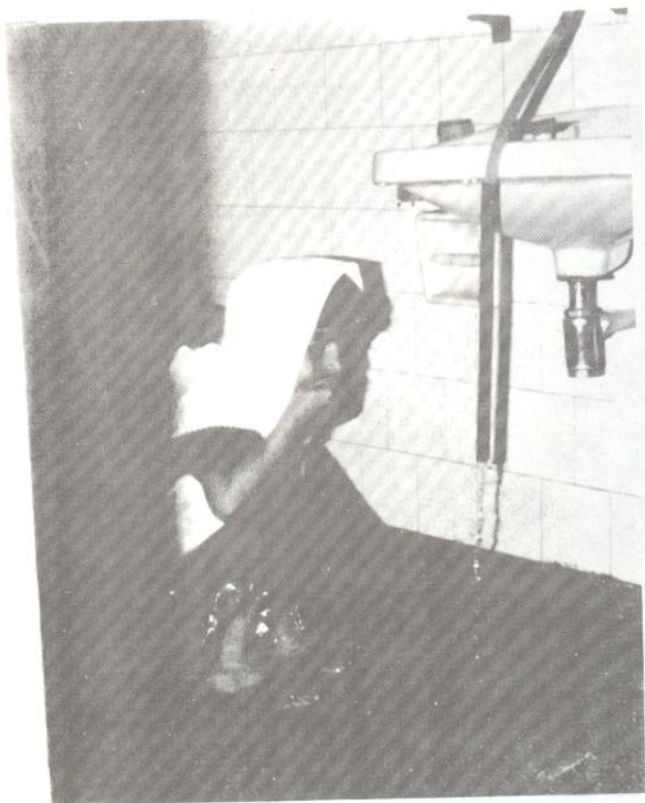
۴ - گه‌یشتنه‌ یه‌کی پیستی پیاو و ژنی نامه‌هره‌م و پیاو له‌ گه‌ل ژنی خۆی دا .

۵ - ئەگەر ناو له‌ پی مروف به پاش و پیشی که‌وی .

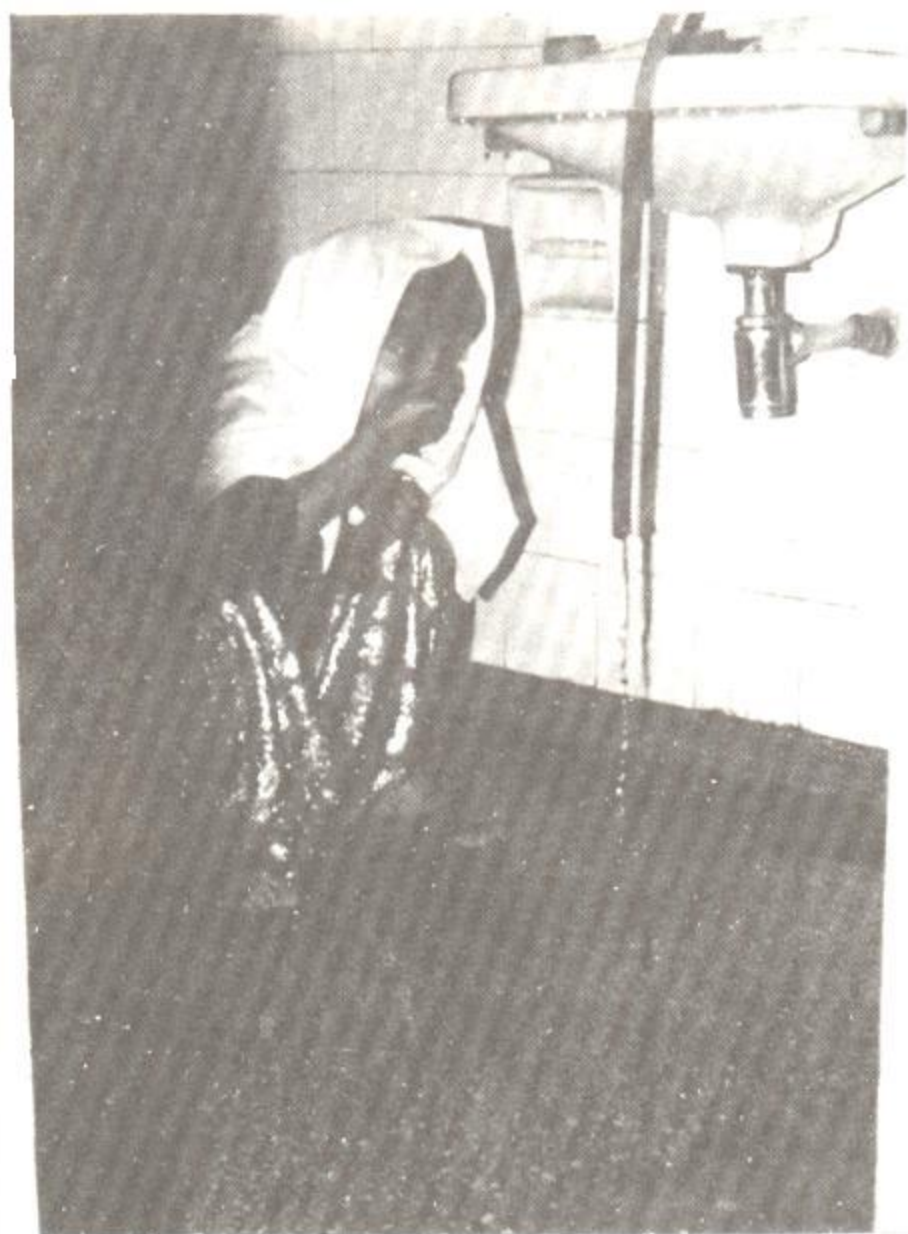
چۆن دەست نوێژ دەشۆی ؟

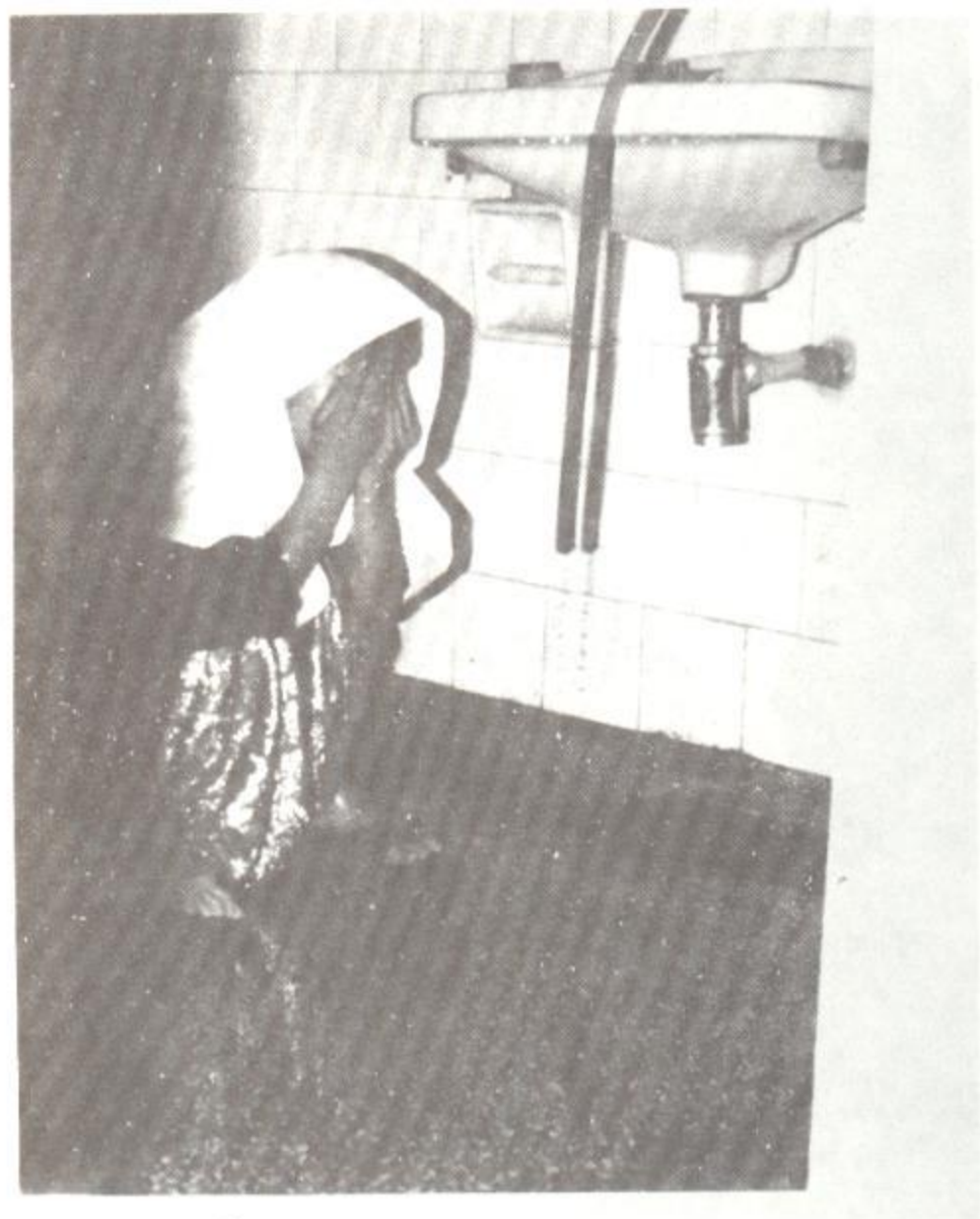
نیەت بێنە و بلی : (بسم الله الرحمن الرحيم) و
سێ جار دەست و پەنجە کانت جوان بشۆ .

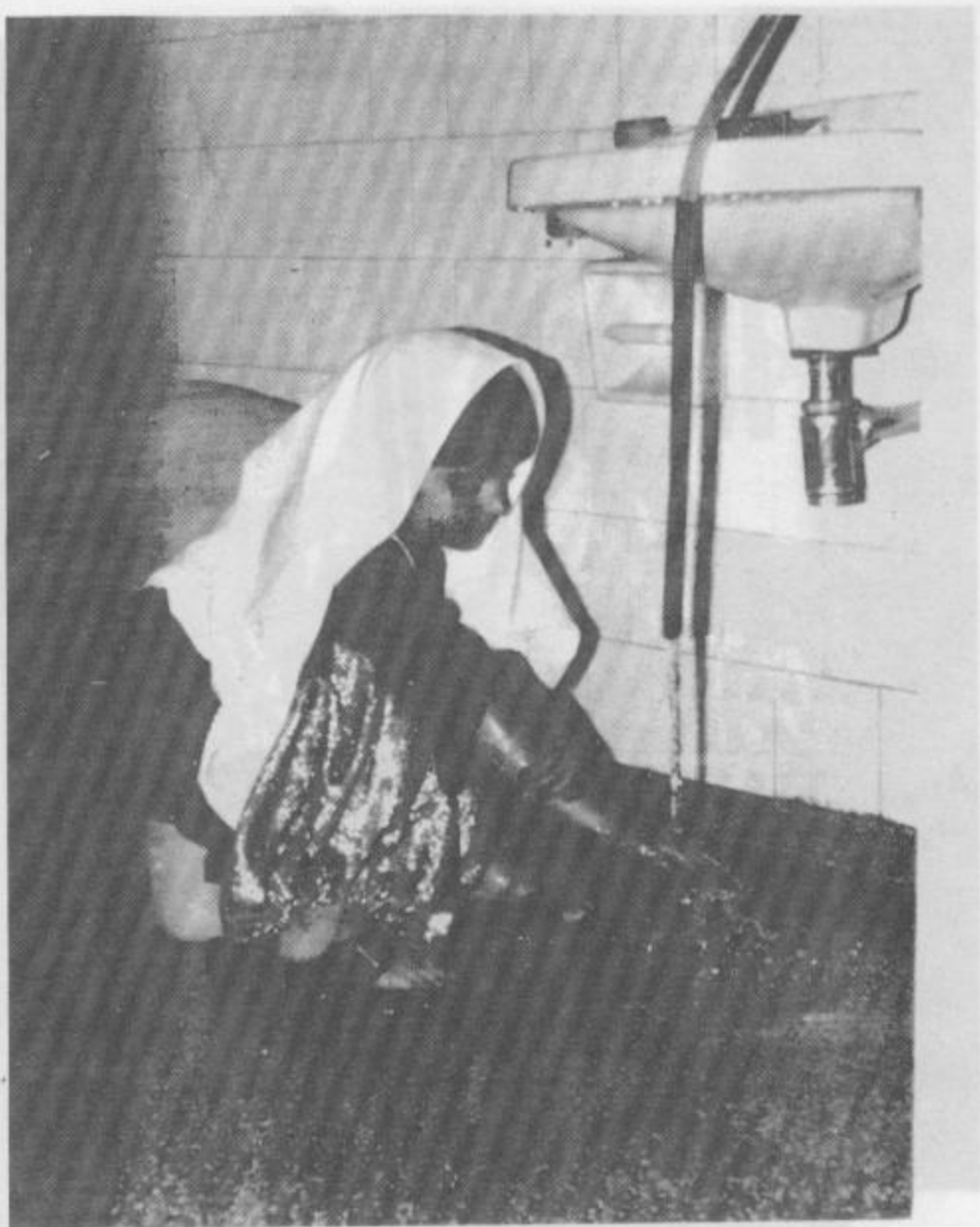
سَمِّي جَارِ نَارِ بَخْتِهَرِه نَاو دِه سَتَت و بِيكِهَرِه نَاو
دِه مَت و پِه نَجِه بِه دَدَان و پِدووت دَابِيْنِه .

سى جار ئاۋ بىكەرە ناۋ لووتت و خاۋىنى بىكەرەۋە،
(جوان فن بىكە) .

سى جار دەمو چاوت بشۆ ، بە شىۆه يەك ھەمووى
بگريته وه .

سى جار دەستى راستت تا ئانىشكت بشۆ و به
چاكى دەستيان پى دايينه .

سى جار دەستى چەپت تا ئانىشكت بشۆ و بە
چاكى دەستيان پى دايىنه .

که میك ئاو بخوره ناو دهستت و به پیش سه رتی
دابینه تا پشتی سه رت ، یاخود که میکی لی
ته پر که .

سى جاڤ ههردوو گوڤچكەت (دەرەووە ژوورەووە)
پەنجەى تەريان پى دابىنە .

سىءى جار پىءى راستت تا گوزىنگت (قولة پىءى)
به چاكى بشو و دهست به ناو په نجه كانىشتا
دا بىنه .

سى جار پى چە پەت تا گۆزىنگت بە چاكى بشۆو
دەست بە ناو پە نجه كانىشتا دايننه .

نوئیز

نوئیز بناغہ یہ کہ لہ پینج بناغہ کانی
ٹیسلام ، بربرہی پشتی ریباڑہ کہمانہ .
پیغہ مہرمان درودی خوی لہ سہر بی
دہ فہرموی : « بنی الاسلام علی خمس : شہادۃ ان
لا الہ الا اللہ ، وأن محمدا رسول اللہ ، و اقام
الصلاة ، و ایتاء الزکاة ، و صوم رمضان ، و حج
البيت » و اتا ٹیسلام لہ سہر پینج بناغہ دا بنیات
نراوہ ، شایہ تمنانی بہ وہی جگہ لہ یہ زدانا ہیچ
خوایہ کی کہ نی یہ و محمد نیر راوی خوایہ و ،
نوئیز کردن و ، زہ کات دان و ، بہ روژوو بوونی
رہمہ زان و ، حج کردن . کہ واتہ نوئیز لہ دوا
ہہ ردوو شایہ تمنانی یہ کہ ہاتووہ و لہ پیشہ وہی
گشت دروشمہ کانی ترہ . خوایش داوامان
لی دہ کا لہ کاتی دیاری کراوی خویا نوئیزہ کان

بکهین . جگہ لہمیش خوی مہزن مزگینئی
 داوہ تہ ٹہوان کہسانہی دلیان بہ
 نویژہ کانیا نہوہیہ و لہ کاتی خویا نویژہ دہ کہن ،
 بہوہی دہخرینہ بہہشتہوہ و لہویندہریش
 ریزیان دہگیری : « والذین ہم علی صلاتہم
 یحافظون ، اولئک فی جنات مکرمون » . ٹہوانہی
 لہ نویژہ کردنیشا مل کہچن خوی مہزن
 مزگینئی پی داون کہ لہ دونیاو قیامہ تا سہر
 کہوتوون : « قد أفلح المؤمنون الذین ہم فی
 صلاتہم خاشعون » ٹہہمان کاتیشا گہف و
 گور لہوان کہسانہ دہ کا کہ نویژہ نا کہن و خویان
 لہوسہر دہہیننہوہ . جا پییان دہوترئی « ما
 سلکم فی سقر ؟ قالوا : لم نک من المصلین » و اتا
 لہ بہرچ ہویہ کہوہ خستراونہ تہ دوزہخ ؟
 نویژہ کہرہ کانیش دہلین : چونکو نویژہمان
 نہدہ کرد ، لہ تا قمی نویژہ کہرہ کان بووین .

پیغہ مہرمان دروودی خوی لہسہر بی ،
 بریاری ٹہوہی داوہ کہ ٹہوہی بہ ٹہنقہست
 نویژہ کا بہ گاور دہخوینریتہوہ .

ہر لہ بہر زہبر و زہنگی سزای نویژ نہ کہرہ
کانیشہ ، پیغہ مہر دروودی خوی لی بی بہر
لہوی مالاوایی لہ دونیا بکا بانگی موسلمانانی
دہ کرد و دہ یوت : « نویژ نویژ . . ئیوہ ہہ تا
نویژ بکہن پشت ٹہستوور و بہ تین دہ بن . .
نویژ . . نویژ . . » .

★ ★ ★

مەرجه کانی نوپژ

- ۱- هاتنی کاتی نوپژ .
- ۲- رووکردنه رووکه (قیبله) .
- ۳- پاگو خاوینی لهش له بی دهست نوپژی و لهش پیسی و بی نوپژی یا (خوین دیتن) .
- ۴- داپۆشینى عبه ورت . پیاو ده بی له ناوکی یه وه تاهه ردوو ته ژنو کانی داپۆشی . پیویسته ئافره تیش هه موو لهشی داپۆشی و ته نیا ده موچاو و هه ردوو دهستی ئاچوغ بی .
- ۵- پاگو خاوینی جلوبه رگ و ته و شوینهی نوپژی لی ده کری .

بۆ نموونه با نوژی به یانی فیربین که دوو
رکاته، نه وانیتر به سووک و سانایی فیر ده بین.
روو له قیبله بکه و ههردوو دهستت بکه رهوه و
بیانخه ره به رامبه رچیلچیلهی گویت و نیهت بینه
و بلی: نیه تم وایه دوو رکات نوژی به یانی بکه م
و نه نجابیتره: الله اکبر.

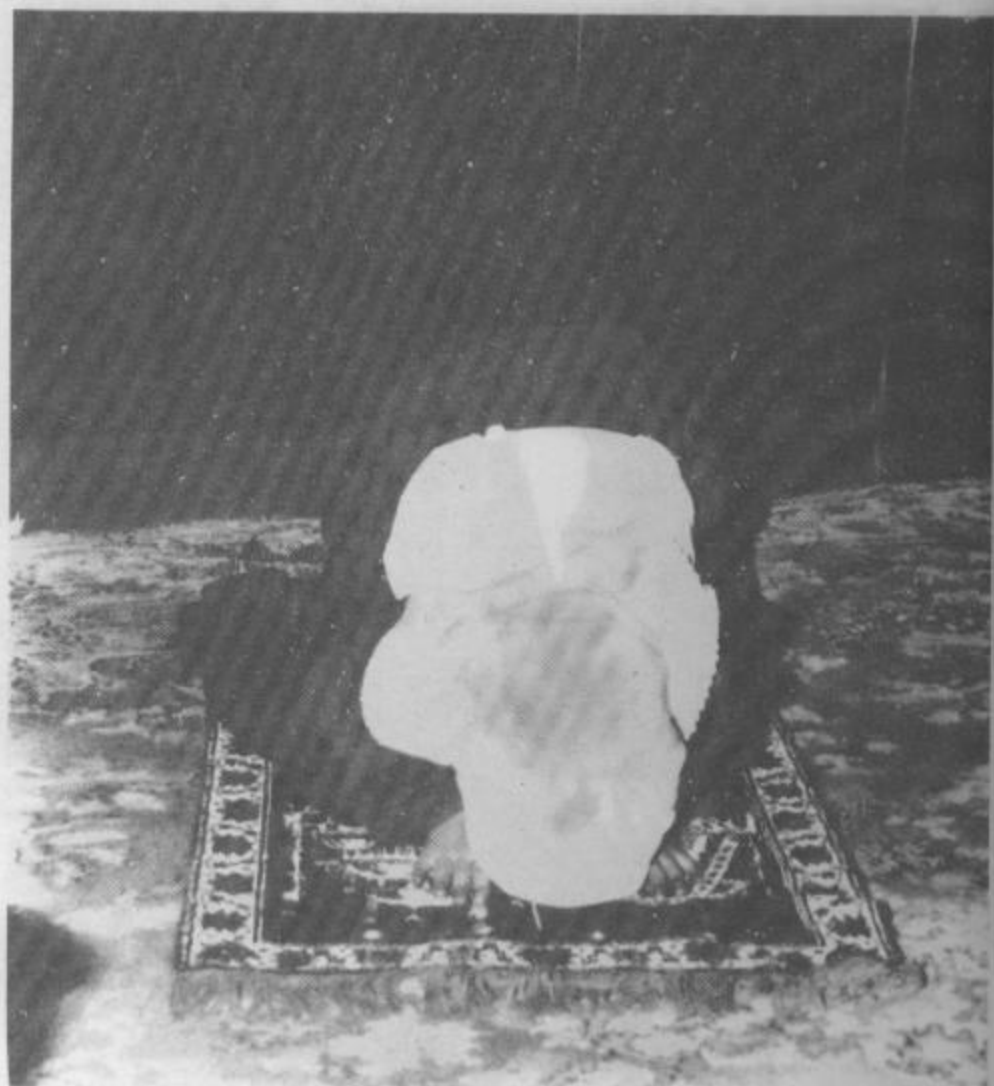
دهستی راستهت له سه‌ر دهستی چه‌پهت دا بنی و
دوعای دهست به نویژ کردن بخوینه‌وه ،
ئه‌وجه سوره‌تی فاتحه بخوینه‌وه ، له‌دواییدا
سووره‌تیکی کورت یا چه‌ند ئایه‌تیکی بخوینه‌وه .

له دواي خویندنه وهی فاتیحه و سووره تیکی
کورت بلی: « الله اکبر » و بچه میوه و ههردوو
دهسته کانت بخه ره سه ههردوو نه ژنۆ کانت و
سی جار بلی « سبحان ربی العظیم » .

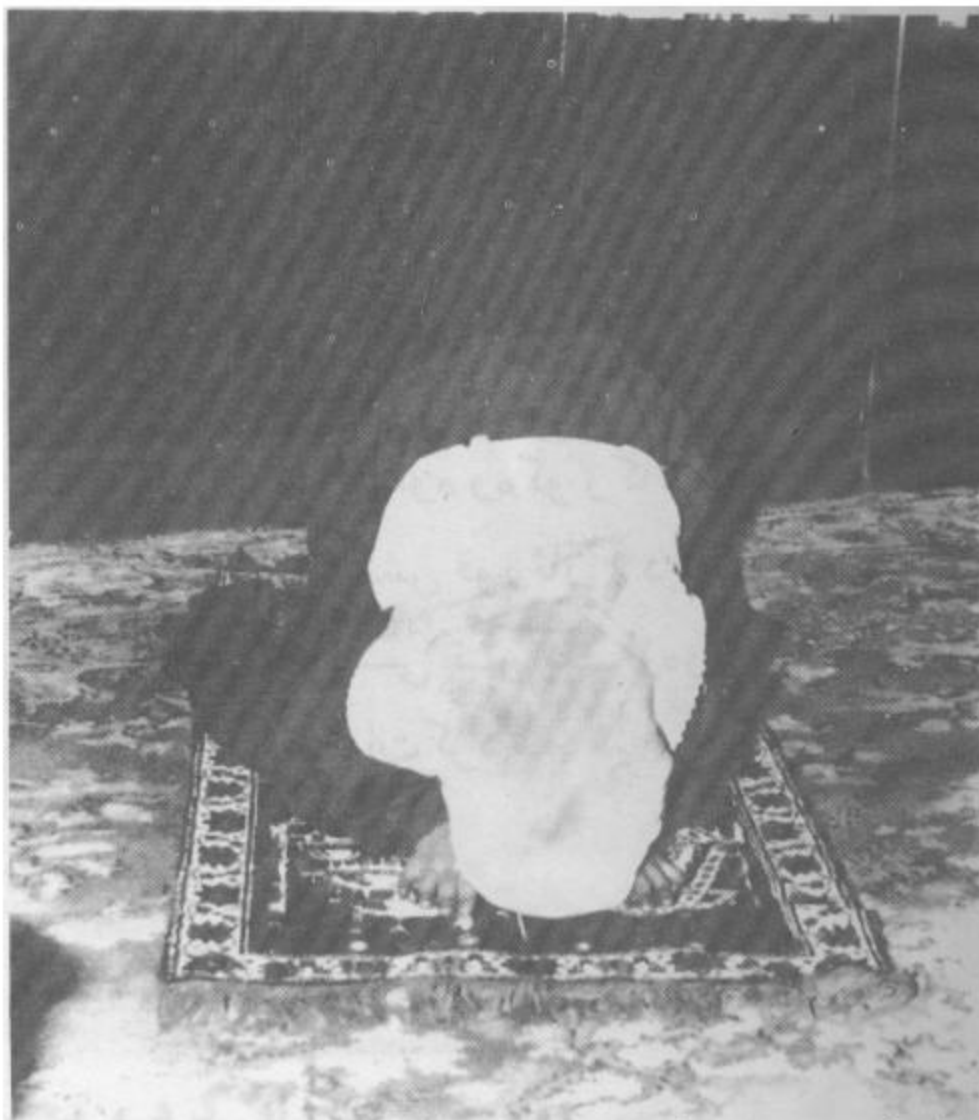
راست بهر وه و بلی : « سمع الله لمن حمده » و
هه رکه بهر یکی وه ستای بلی : « ربنا لك الحمد ».

كپ نۆش بەرە بۆ خوا و بلى «الله أكبر» بە جورىك
ئەزىنۆكانت پيش ھەردوو دەستت بخەرە سەر
زەوى ، ئەنجا نيوچەوان و لووتت بخەرە سەر
زەوى و سى جار بلى : « سبحان ربي الاعلى » .

سه‌رت به‌رز که‌روه و بلی : « الله اکبر » و پی‌ی
چه‌په‌ت له ژیره‌وه‌ت رای‌یخه و له سه‌ریا دانیشنا
و پی‌ی راسته‌شت بچه‌قینه

جاریکی تریش کر نۆش به ره وه و سۆ جار بلی :
« سبحان ربي الاعلی ». هه ر که کر نۆشی دوو همت
برد هه لسه وه و بلی : « الله اکبر » ، به مه شه وه
رکاتی یه که م کۆتایی دیت .

رکاتی دووہم

کہ راست بوو یتہ وہ وہ کو رکاتی یہ کہم فاتیحہ
بخوینہ وہ و کہ میکیش قورٹان ، دیسان بچہ میوہ و
ٹہ نجا دوو کرپ نوشی تر بہرہ وہ وہ کو چوں
لہ رکاتی یہ کہ ما وات کرد .

هر که کر نۆشی دووهمت ته‌واو کرد ، پیری
چه‌پت رایه‌خه و راسته‌ت بچه‌قینه و ده‌ست بکه
به خویندنه‌وهی « ته‌حیات » .

بۆ لای راسته سلاو بده ره وه و بئێ : « السلام
عليكم ورحمة الله » .

بۆ لای چەپە سلاو بدەرەووە و بێتێ : « السلام
علیکم ورحمة الله » .

ٲه وانٲه لٲه نوٲز ده خوٲنرٲنه وه

«١» دوعاى ده ست به نوٲز كر دن :

« وجهت وجهي للذي فطر السموات والارض
حنيفا مسلما وما انا من المشركين . ان صلاتي
ونسكي ومحياي ومماتي لله رب العالمين لاشريك
له وبذلك امرت وانا من المسلمين » .

★ ★ ★

«٢» له دواى گوتنى « اعوذ بالله من الشيطان
الرجيم » فاتيحه ده خوٲنرٲنه وه و ده لٲى :

« بسم الله الرحمن الرحيم ، الحمد لله رب
العالمين . الرحمن الرحيم . مالك يوم الدين . اياك
نعبد واياك نستعين . اهدنا الصراط المستقيم .
صراط الذين انعمت عليهم غير المغضوب عليهم
ولا الضالين »

ٲه نجا ده لٲى : آمين .

«٣» تهحيات :

« التحيات المباركات الصلوات الطيبات لله ،
السلام عليك أيها النبي ورحمة الله وبركاته ،
السلام علينا وعلى عباد الله الصالحين ، أشهد ان
لا اله الا الله وأشهد أن محمدا عبده ورسوله . اللهم
صل على محمد وعلى آل محمد كما صليت على ابراهيم
وعلى آل ابراهيم ، وبارك على محمد وعلى آل محمد كما
باركت على ابراهيم وعلى آل ابراهيم في العالمين انك
حميد مجيد » .

سَيِّ تَيْبِيْنِي

١ - نه گهر نوپژده كهت دوو ركات بوو ، نهو كاته
هه موو تهحياته كه بخوينه وه . نه گهر سَيِّ ركات
ياچوار ركات بوو ، نه وه له كوټايي ركاتي دووه ما
ته نيا هه تا : « اللهم صل على محمد » بخوينه وه .
به لام له كوټايي ركاتي سَيِّ يه م ياچوارم
هه مووي بخوينه وه .

۲ - له رکاتی سییہم یا چوارہم سوورہ تیکی کورت یا ثایت له دواي فاتیحہ دا مه خوینہ ووه .

۳ - که له ته حیاتا گه یشتیہ ووتہ ی شه هاده ، په نجهی (شاده نوپژ) ت به رزکه ره ووه تا ته و او ده بی .

نوپژه کان به کورتي

۱ - نوپژي به یانی : - دوو رکاته ، له هه ردوو رکاتا نا فاتیحہ بخوینہ ووه ، هه روه ها که میکیش له قورثانا بخوینہ ووه به مه رجیک خوت گویت له ده نکي خوت بیٹ . ته حیاتیش هه مووی بخوینہ ووه ئه نجا سلاو بده ره ووه .

۲ - نوپژي نیوه رۆ : - چوار رکاته و له رکاتی یه کهم و دووه ما فاتیحہ و سوورہ تیکی کورت بخوینہ ووه ، به گویره ی « ته حیات » یش له رکاتی دووه ما تا : -

« اللهم صلی علی محمد » بخوینہ ووه . ئه نجا

هه لسه وه و له دوو رکاته که ی تریشا فاتیحه
بخویننه وه ته حیاتی ش هه مووی بخویننه وه . نه نجا
سلاو بده ره وه .

۳ - نوژی عه سر : - وه کو نوژی نیوه پویه .

۴ - نوژی شیوان : - سی رکاته و له رکاتی
یه که م و دووه ما فاتیحه بخویننه وه له گه ل
سووره تیکی کورتا . له کو تایی رکاتی دووه می ش
تا : « اللهم صل علی محمد » بخویننه وه . هه لسه وه
نه نجا رکاته که ی تریش ته واو بکه . ته حیاتی
دووه می ش به ته واوه تی بخویننه وه ، نه نجا سلاو
بده ره وه .

۵ - نوژی خه و تنان : - وه کو نوژی نیوه پوو
عه سره .

له نوټز كړ دندا ئه مانه ی خواره وه ړه چاوبكه

۱ - قسه مه كه ، بو لای راست و چه پ ټاور
مه دهره وه ئه ندانه كانی له شت به شیوه یه كی
ناټاسایی مه جوولینه وه .

۲ - چاوت به ره و ټاسمان به رزمه كه ره وه و
چاوت مه چوقینه ، به لكو سه یری شوینی كړ ټوش
بردنت بكه .

۳ - پټویسته هموو بییرت له لای خوابی
وه نه كه ی دهر فته تی ئه وه بدهیت بییرت به شتی
تره وه خهريك بی . هه ر كه بییرت بو لایه كی تر
چوو ، زوو بیگه رینه وه بو یاد كړ دنه وه ی خوا .

۴ - ئه گه ر له نوټز اسه هوت كړ دوه كو بلیین
له نوټزی نیوه پوډا نه ترانسی ټایا سی ركاتت
كردوو ه یاچوار ، ئه و دمه وا دابنی سی ركاتت

کردووه ، جا بهرله وهی سلاو بدیهیته وه هه آسه وه و
رکاتیکی ئاسایی تر بکهره وه ، ئه نجا دوو
کر نوشی سه هه و ببه ره و سلاو بدیهه وه .

۵ - نه که ی نوپژ کردنت بو ئه وه بی هه ر له
کو له خو تی بکه یته وه . . به لکو ده بی نوپژ
کردنه که ت له سه ر خو بی و ده بی بزانی له به رده م
کی دا وه ستاوی وقسه له گه ل کی دا ده که ی . . .
ئه گینا نوپژه که ت جی ی چ ناگریت و به فیرو
ده چی .

x x x

يازده هه ټوټست

- ۱ - هه ر که گوټ له بانگا بوو ، له هه ر بارټکا بووی زوو برؤ نوټزی خۆت بکه .
- ۲ - قورټان بخوټنه وه ، یا به موتالای کتیبی ئیسلامی خۆت خه ریک بکه ، یا گوټ له شتی به که لک بگره ، یا یادی خوا بکه ... هیچ کاتیکت به بی سوود نه به یته سهر .
- ۳ - ره فزی هه ر بییر و باوه رټک و رژیټیک بکه که بونی کفر و ئیلحاد خوازی لیوه بیت .
- ۴ - له هیچ کارو بارټکا خۆت به ده مه ته قی خه ریک مه که چونکه ریاکاری خیری لیوه نابینری .
- ۵ - گالته و ده ست گه مه مه که ، چونکو نه ته وه ی تیکوشه ر به فشه و گالته رانا بوټری .

۶ - دەنگى خۆت بەرز مەكەوۈ ، چونكە
ئازاردانى ئەوانىترى تىايە .

۷ - لە پاش ملە باسى كەس مەكە و ھەستى
ھىچ لايەك برىندار مەكە و لە قسەى خىر
وچاكە بەولاولە چىتر مەبىژە .

۸ - ھەر يەككىت لە خوشكانى خۆت نەناسى ،
پرۆ خۆتى پى بناسىنە ، چونكە بنچىنەى
بانگەوازى ئىسلام: خوشەويستى ويەكتر
ناسىنە .

۹ - زۆر پى مەكە نە ، چونكە ئەو دلەى بەخوا
بەستراوۈ تەوۈ ھەمىشە ھىدى ھىمىن و
سەنگىنە .

۱۰ - كات كەمە و ئەرك و ئىش زۆرە : بۆيە
يارمەتى ئەوانىتر بدە بۆ ئەوۈى سوود لە
كاتى خۆيانا ببىنن و ئەگەر ئىشىكىت ھەبوو
درىژەى پى مەدە و زوو بەجى بگەيە نە .

۶ - دەنگى خۆت بەرز مەكەوۈ ، چۈنكە
ئازاردانى ئەوانىترى تىايە .

۷ - لە پاش مە باسى كەس مەكە و ھەستى
ھىچ لايەك بىرىندار مەكە و لە قسەى خىر
وچاكە بەولاولە چىتر مەبىژە .

۸ - ھەر يە كىكت لە خوشكانى خۆت نە ناسى ،
پرۆ خۆتى پى بناسىنە ، چۈنكە بنچىنەى
بانگەوازى ئىسلام: خوشەوېستى و يە كتر
ناسىنە .

۹ - زۆر پى مەكە نە ، چۈنكە ئەو دلەى بەخوا
بەستراوۈ تەوۈ ھەمىشە ھىدى وھىمن و
سەنگىنە .

۱۰ - كات كەمە و ئەرك و ئىش زۆرە : بۆيە
يارمەتى ئەوانىتر بدە بۆ ئەوۈى سوود لە
كاتى خۆيانا بىينن و ئەگەر ئىشىكت ھەبوو
درىژەى پى مەدە و زوو بەجىى بگە يە نە .

**International Islamic Federation
of Student Organizations**

P. O. BOX 8631

KUWAIT - SALIMIAH

مطبعة الفيصل الاسلامية
Al faisal Islamic Press
P. O. Box 19673 Kuwait
Telephone: 2446740

